

Det eneste menigmann
kan smøres med, er
tålmodighet

HAUK

For å gå fra importert fôr til lokalt beite, må investeringer i dyreholdet til.

Jordbruk krever fjøs

Christian Anton Smedshaug

KRON OG MYNT

Ottar Brox peker i kommentaren

«Brakklagte Jorder» i Klassekampen 30. juni på at norsk jordbruksareal går ut av drift og importen er for høy. Videre påpekes at for mye av førseddelen til dyra importeres og at: «En god del av pengene bør flyttes fra fjøset til jorden.»

Han peker her på en viktig utfordring. Spørsmålet er om økt arealstøtte vil være særlig effektivt for å holde jorda i hevd. Det er drøvtyggerne som bruker mest norsk areal gjennom beiting og høstet gras. Lam og ammeku anslås å ha 85–97 prosent av førseddelen fra norsk areal, mens melkeku ligger på rundt 80 prosent.

Skal dette økes, vil det særlig kreve mer og bedre grovfôr (gras) i melkeproduksjonen. Det er jo relativt lite å øke på for grasbasert kjøttproduksjon. Skal tiltakene være agronomiske og bedre drifta, bør de ikke minst stimulere til avligningsforbedring på eksisterende areal. Bedre grovfôr betyr hyppigere omløping av enga, det vil si at den pløyes hvert tredje til femte år. Det trengs også bedre drenering og arealtilrettelegging mange steder. Vi vet gjennom studier at bønder i samme område kan ha opptil 100 prosent variasjon i fôrproduksjon på likt areal dekar. Mer norsk fôr er derfor ikke nødvendigvis det samme som mer norsk areal.

Grasarealet drives i all hovedsak der det er dyr til å utnytte det, så investeringer i ombygging og fornying av fjøs, gjødsel- og fôrlagere er helt avgjørende. Støtte til fjøs på små og middelstore bruk er en nøkkel til å sikre arealbruk over hele landet, ikke minst i Nordland og Troms der gjennomsnittsbetsetningene er mindre enn landet ellers. Troms har også hatt den høyeste arealavgangen i Norge siden 2000 og også svak utvikling i melkeproduksjonen. Leder i Sogn og Fjordane bondelag Anders Felde har påpekt at siden 2017 har det blitt 1043 færre melkebruk i Norge, det vil si 1177 færre under 30 kyr, mens det er blitt 134 flere bruk over 30 kyr.

I en spørreundersøkelse fra AgriAnalyse om seterbruket, svarer brukerne at ulike former for driftstilskudd og investeringsstøtte er avgjørende for videre drift. Også seterbrukere er mindre enn landssnittet (22 kyr mot 28 kyr) og færre har lagt om til løsdrift (krav

ILLUSTRASJON: KNUTT LØVÅS, KNUTTAS@GMAIL.COM

fra 2034). Fortsatt er 13 prosent av alle geite- og kumelkprodusenter på setra (950 setere er i drift), og i Buskerud og Hedmark setrer 40 prosent av melkebrukene. Seterdriften er regionalt avgjørende for ressursbruk både i bygda og i utmarka, men 60 prosent av setrene er nedlagt siden årtusenskiftet og det haster å sette inn tiltak. Kapitalkravet for å opprettholde to driftsenheter er stort og mange har store kostnader på vann, diesel/strømtilkobling med mer. Derfor er penger til jordbruksinvesteringer til nye fjøs for 15–30 kyrs bruk

«Investeringsmidlene for 2020 er allerede stort sett oppbrukt»

over hele landet – gjennom Innovasjon Norge – et godt og nødvendig tiltak. Denne støtta er imidlertid for lav til å dekke behovet. Investeringsmidlene for 2020 er allerede stort sett oppbrukt. Til dette formålet kom det ingen ekstra koronamidler.

I dag ligger støtta fra Innovasjon Norge på om lag 650 millioner i året til investeringer, herunder fjøs. Om Norge virkelig ønsker en desentralisert variert bruksstruktur vil det kreve mye større tilskuddspotensial framover. En satsing på en milliard ekstra i året, i de neste fem år, vil gjøre en stor forskjell for fornying og

videreføring av husdyrbruk og seterdrift over hele landet. Det er faktisk ikke mer enn det kostet å bygge et nytt nasjonalgalleri (seks milliarder kroner), som det er stor usikkerhet om vi faktisk trengte. Og produktionsverdien i næringsmiddelindustrien basert på kjøtt og melk er 75–80 milliarder kroner, så dette er også en viktig del av norsk økonomi, spredd over hele landet.

I tillegg opprettholdes fellesgoder som kulturlandskap, biologisk mangfold og langsiktig matsikkerhet. Investeringer i jordbruket gir store lokale og nasjonale ringvirkninger.

Veien til bedre og større

arealbruk og lavere import går i hovedsak gjennom økonomiske virkemidler knyttet til selve dyreholdet, mens rene arealvirkemidler neppe vil ha tilsvarende effekt. Det er dyreholdets omfang og geografiske plassering som er nøkkelen. Riktig bruk av investeringsmidler til fjøs og driftsapparat vil styrke arealbruk over hele landet dersom en økt pott brukes målrettet i et nasjonalt løft – det har Norge råd til og vi vet hva som skal til for å lykkes.

Christian Anton Smedshaug,
daglig leder i AgriAnalyse
christian.anton.smedshaug@agrianalyse.no

Økonomene Morten Jerven, Maria Walberg, Erik S. Reimert, Rune Skarstein, Chr. Anton Smedshaug og Marie Sneve Martinussen skriver onsdager i Klassekampen.

PÅ TEPPE

Klarsynt

«UNN: Mistenkte smitte for skipet la til kai», skriver Nordlys.

Vi har alle en venn som Unn, som egentlig visste alt før det skjedde.

Miljøforandring

«I dagens klima er det umulig å trå feil», skriver Erling Marthinsen på Facebook – han som fikk sparken fra Resett etter å ha endret profilbildet sitt til en tempelridder på 22. juli i år.

Han har tydeligvis byttet føy, siden han skylder på klimaet for alt.

Argumenttørke

Ikke så tøff

Dagbladet Børsen skriver at Petter Stordalen «legger seg flat etter blemme».

Vi kan anbefale gnagsårplaster.

Indre monolog

VG har snakket med fotballaget Mjøndalens trener om det å tape sju kamper på rad:

«Det er noe vi merker alle mann. Det er vondt for oss dette her. Det går litt på æren løs. Går litt på stoltheten. Flaut. Prøve å ikke bli preget av frykt, heller få frem det beste. Ikke lett, blir hele tiden minnet på den vonde rekka. Klart det blir fokus. Det vil ikke gi seg før vi vinner. Å tenke for mye på det».

Sikkert lurt det siste der.

Revolusjon

«Nå: Disse landene kan bli 'røde', skriver VG.

Endelig snur høyretendensen i Europa.

Velkommen!

Finte

«Vi må finne ut hva som gikk galt», skreiv Aftenposten.

Hva fannet de ut? spør en leser.

Gode navn

Den engelske forfatteren Libby Page er ute med sin andre bok på norsk.

teppet@klassekampen.no